

Rozpočtové právo

2013

Státní rozpočet

- **Právní úprava:** Ústava ČR, zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, zákon o státním rozpočtu ČR
- **Charakteristika** – základní článek rozpočtové soustavy; základní finanční plán
- **Pojem** = finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce; = souhrn finančních dokumentů, který zahrnuje zákon o SR, rozpis ukazatelů SR, podrobné rozpočty organizačních složek státu a změny těchto dokumentů
- **Typy SR** – a) přebytkový; b) vyrovnaný; c) schodkový
- **Obsah** = očekávané příjmy a odhadované výdaje a financující položky

Rozpočtový proces

- **Pojem:** postup platný pro sestavování, projednávání, schvalování, plnění a kontrolu plnění veřejných rozpočtů.
- Zvláštní druh řízení – etapy: 1. sestavování, 2. schvalování, 3. zveřejnění, 4. hospodaření s rozpočtovými prostředky, 5. kontrola, 6. hodnocení rozpočtového hospodaření.
- Rozlišujeme: a) rozpočtový proces na úrovni státního rozpočtu a b) rozpočtový proces místních rozpočtů

Rozpočtový proces na úrovni státního rozpočtu

- **Právní úprava:**
 1. Ústava ČR – čl. 42 odst. 1
 2. Zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu PS, ve znění p.p.
 3. Rozpočtová pravidla
- **Rozpočtové výhledy:** na 3 až 5 let, někdy na delší dobu
- **Střednědobý výhled** – obsahuje očekávané příjmy SR a odhadované výdaje SR v jednotlivých letech, na které je sestavován; musí vycházet z analýzy hospodaření v minulých alespoň 3 letech; součást = analýza všech splatných závazků státu

- = základní dokument o záměrech a cílech rozpočtové politiky na delší období; sestavuje se na 2 roky bezprostředně následující po roce, na který je předkládán státní rozpočet.
- Pokud očekává schodek státního rozpočtu , obsahuje i předpokládaný způsob jeho financování
- Fáze procesu „přijímání“ střednědobého výhledu: 1. zpracování (MF ČR), 2. schvalování (vláda současně s návrhem SR), 3. předložení Poslanecké sněmovně (současně s návrhem zákona o SR)

- **Střednědobý výdajový rámec** = celkové výdaje SR a státních fondů na každý z roků, na které je sestavován střednědobý výhled; stanovení: Poslanecká sněmovna na návrh vlády formou usnesení k vládnímu návrhu zákona o státním rozpočtu; úprava při vypracování návrhu zákon a o SR

1. Sestavování SR

- **Zpracovatel návrhu zákona o SR:** MF ČR ve spolupráci se správci kapitol SR, státními fondy, kraji a jinými právníckými a fyzickými osobami
- **Předkladatel:** MF ČR předkládá návrh zákona o SR a návrh střednědobého výdajového rámce ke schválení vládě; vláda Poslanecké sněmovně
- **Pojem:** = utřídění a shrnutí požadavků, které předkládá v konečné etapě vláda Poslanecké sněmovně, aby ta posoudila, zda a jak je možné splnit vládní program, se kterým vláda při nástupu před poslance předstoupila a který byl Poslaneckou sněmovnou schválen.

- **Rozpočtová skladba** = jednotný obsah údajů potřebných pro sestavení státního rozpočtu a hodnocení jeho plnění;
 - právní úprava: vyhláška MF ČR č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění p.p.; možnost sledovat např. tok finančních prostředků a priority ve financování;
 - požadavky na rozpočtovou skladbu: -srozumitelnost; - jasná definovanost; - kompatibilita s mezinár. statistickými standardy;
 - třídění příjmů a výdajů z hlediska:
 1. odpovědnostního,
 2. druhového,
 3. odvětvového,
 4. konsolidačního

2. Schvalování SR

- **Právní úprava:** Ústava ČR a zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny
- **Proces:** 1. vláda předloží návrh zákona o SR předsedovi Poslanecké sněmovny; 2. Předseda přikáže návrh zákona k projednání finančnímu výboru; 3. projednávání návrhu zákona – 3 čtení – **ZVEŘEJNĚNÍ** = publikace ve Sbírce zákonů
- **Rozpočtové provizorium** – pravidla pro hospodaření – 3 situace rozpočtového provizoria

5. Hospodaření s prostředky SR

- Použití rozpočtových prostředků – účelové!!!; pojem **rozpočtový limit** = výše výdajů, do které mohou rozpočtové jednotky čerpat prostředky SR z výdajových rozpočtových účtů
- **Subjekty hospodařící s prostředky SR:** správce kapitoly; příspěvkové organizace; organizační složky státu; státní fondy
- **Rozpočtová opatření** = změny účelovosti rozpočtových prostředků; = určitý přesun rozpočtových prostředků mezi jednotlivými druhy příjmů a výdajů; 1. přesun prostředků; 2. povolené překročení rozpočtu výdajů; vázání prostředků; - povolit může vláda nebo na základě jejího pověření ministr financí do limitu, nad limit Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny; vláda informuje Poslaneckou sněmovnu ve zprávách o plnění SR nebo na žádost Poslanecké sněmovny

6. Kontrola státního rozpočtu

1. Průběžná kontrola
2. Následná kontrola
 - **Kontrola** = kontrola pohybu poskytovaných prostředků
 - Odpovědnost za SR = vláda; odpovědnost za územní rozpočty = ÚSC
 - **Právní úprava:** zákon č. 213/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě, ve znění p.p.

Ad 1. - **vláda** hodnotí a čtvrtletně podává zprávy Poslanecké sněmovně (příjemci prostředků SR povinni předkládat potřebné údaje); po skončení pololetí podává zprávu o vývoji ekonomiky a plnění SR (součástí je i plnění rozpočtů ÚSC, vývoj státních finančních aktiv, stav st. záruk, atd.)

- - MF ČR, správci kapitol a další subjekty

Ad 2. - Finanční vypořádání vztahů se SR – podle vyhlášky č. 551/2004 Sb., kterou se stanoví zásady a termíny finančního vypořádání vztahů se SR, státními finančními aktivy nebo Národním fondem

- MF ČR, územní finanční orgány, správci kapitol a krajské úřady – kontrola hospodaření s prostředky SR, jinými peněžními prostředky státu a prostředky Národního fondu podle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění p.p.
- NKÚ = nezávislý orgán provádějící kontrolu rozpočtového hospodaření u organizačních složek státu, právnických a fyzických osob a ČNB

Státní finanční aktiva a státní finanční pasiva; státní dluh

- **SFA** = prostředky vytvořené z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let a z dalších finančních operací ČR
- a) peněžní prostředky převedené z výsledků rozpočtového hospodaření minulých let z rozhodnutí Poslanecké sněmovny či vlády, popř. stanovené zvl. zákonem;
- b) majetkové účasti státu v obchodních společnostech a cenné papíry , jejichž majitelem je stát;
- c) pohledávky státu z poskytnutých úvěrů, návratných finančních výpomocí, atd.
- **SFP** = závazky státu vzniklé ze státem přijatých zahraničních půjček, úvěrů od bank a z vydaných státních dluhopisů, jiné závazky státu.

- **Státní dluh** = souhrn SFP; je součástí veřejného dluhu = souhrn závazků státu, jednotlivých článků územní samosprávy veřejných fondů, veřejnoprávních institucí zřizovaných státem a územní samosprávou a veřejných podniků; a) zahraniční dluh X b) vnitřní dluh

Státní závěrečný účet

- shrnutí výsledků rozpočtového hospodaření; = vztah mezi rozpočtovanými a skutečně dosaženými příjmy SR a mezi jeho rozpočtovanými a skutečně dosaženými výdaji.
- Zpracovatel: MF ČR v součinnosti se správci kapitol, ÚSC a státními fondy --- předkládá jej vládě ---- Poslanecké sněmovně
- Podoba: shodné členění jako SR; přílohy: souhrnné údaje o výsledcích rozpočtového hospodaření ÚSC, závěrečné účty státních fondů, přehled o SFA a SFP, přehled o státních zárukách a přehled o stavech fondů organizačních složek státu.
- Usnesení Poslanecké sněmovny – zveřejní MF ČR v elektronické formě způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup

Rozpočtový proces na úrovni místních rozpočtů

- Etapy: 1. vypracování návrhu rozpočtu; 2. schválení rozpočtu; 3. rozpis rozpočtu=realizace rozpočtu; 5. kontrola rozpočtového hospodaření
- Právní úprava: rozpočtová pravidla místních rozpočtů; zákon o obcích; zákon o krajích
- Rozpočtový výhled = pomocný nástroj rozpočtového hospodaření na 2 roky až 5 let
- Rozpočet ÚSC = roční finanční plán, jímž se řídí financování činnosti obce, kraje, dobrovolného svazku obcí a Regionální rady soudržnosti a při jehož zpracování se vychází z rozpočtového výhledu, pokud je tento sestaven.

- **Návrh rozpočtu** – nutno zveřejnit alespoň po dobu 15 dnů před projednáním; možnost uplatnit námitky písemně nebo ústně při jednání zastupitelstva; zákon požaduje **VYROVNANÝ** rozpočet
- **Projednání rozpočtu:** zastupitelstva obcí a krajů a příslušné orgány dobrovolného svazku obcí a Regionální rady soudržnosti
- **Rozpočtové provizorium** – pravidla hospodaření
- **Rozpis (realizace) rozpočtu** – členění rozpočtu podle rozpočtové skladby; subjekty hospodařící s prostředky rozpočtů ÚSC: organizační složky ÚSC a příspěvkové organizace; změny v rozpočtu – rozpočtové opatření

- **Kontrola hospodaření** - právo i povinnost každého ÚSC; průběžná a následná kontrola; kontrolní výbor a finanční výbor zastupitelstva obce či kraje; podle zákona o finanční kontrole ve veřejné správě;
- **Závěrečný účet** – hodnocení plnění rozpočtu ÚSC a vyúčtování finančních vztahů ke SR, rozpočtům krajů, obcí, státních fondů, Národního fondu aj. rozpočtům a k hospodaření jiných osob; nutno zveřejnit po dobu 15 dnů před projednáním v zastupitelstvu – možnost vyjádřit se písemně nebo ústně; schvaluje zastupitelstvo
- Povinnost nechat si přezkoumat své hospodaření za uplynulý rok podle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a dobrovolných svazků obcí, ve znění p.p.

